

V toršč, četrtek in soloto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 8 gl. — k.
za pol leta 4 „ — „
za črti leta 2 „ — 20 „
Po pošti:
Za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — „
za črti leta 2 „ — 60 „
Vredniti in opraviti
je na stolnem trgu (Dom-
platž) hišna št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznani:
Za navadno desetopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat-
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačati
kolek (štempelj) za 30 k.
Rokopisi ne vratajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 58.

V Mariboru 18. avgusta 1868.

Tečaj I.

Preteklo nedeljo so sklenili zbrani štirski rodoljubi, da se skliče drugi slovenski tabor v Žalec na 6. dan septembra meseca.

Nove postave.

III.

O šolskih zadevah.

Vse, kar mislimo o šolah na kmetih (a drugih šol mi Slovenci na Štajerskem žalibože nikjer nimamo v rokah) zapisano je v sledečem sestavku, ki je bil namenjen za poročilo okrajnemu zboru v Kozjem, pa ni prišel na vrsto tam v prvem shodu. Ko je bil drugi shod, bila pa je že postava sklenjena.

Dobili smo dva dopisa zastran poboljšanja šol; namreč okrajna zboru mariborski in št. Gallen-ski sta nam nasvetovala, ž njima enake dopise do viših zborov odpraviti, naj bi oni nekaj storili, po čemur mislita, da si bo šola opomogla. Oba dopisa nasvetujeta, naj bi se šola ločila od cerkve; različna sta pa v tem:

Mariborski dopis nasvetuje, naj bi se obrnili do vis. deželnege od-bora v Gradcu za pomoč, št. Gallenski pa se obrne do vis. državne zbornice poslancev;

mariborski zbor prosi, naj bi se za celo deželo napravilo učiteljsko semenišče, to je, šola, v kateri se učijo prihodnji učitelji — št. Gallenski pa hoče, da bi se poboljšala plača učiteljem, in da bi se otroci v šoli bolj dolgo in več predmetov učili.

Kar se tiče prvega nasveta, namreč da bi se šola koj popolnoma ločila od cerkve, ne morem pritrditi. Na kmetih je dosihmal župnik skorom v vsaki fari tisti, ki je sprejel v svoji mladosti še največ nauka; navadno je on tudi tisti, ki ima poleg opravkov svojega poklica največ časa, še nekaj drugega začeti, in kar se tiče ljubezni do mladine, in prave volje, zanjo ne-kaj storiti, menda tudi nimamo dosti takih občin, kjer bi se našel mož, ki prekosil župnika; tu in tam se pa res more od njega več želeti.

Geslo naših dni „ločitev šole od cerkve“! se tedaj ne more slepo pod-pisati; zlasti, ker se še nikjer ni do drobnega izpeljalo, kateri nasledki naj sle-dijo iz tega gesla.

Na drugi strani pa res ni prav, da imajo duhovniki vso oblast črez šole in šolnika. Po naših postavah so le župniki nadzorniki črez šole, le dekan je njih viši nadzornik. Občine pa so navadno tiste osebe, ki učenika plačujejo, in učeniki so le plačani zavolj mladine, to je zavolj otrok tistih starišev, ki so člani občine. Iz tega plačevanja mora slediti neka pravica nad plačanim učenikom; vsak delavec ima poslušati tistega, ki ga plačuje. Tedaj svetujem, naj bi dobile občine, zlasti solni obbor (Schul-Concurrenz-Ausschuss) v vsaki fari tudi pravico, da ogledujejo šolo in učitelja s župni-kom vred; da bi hodila ogledovat poslanec tega odbora in župnik skupaj, da bi obadva složno opravila, kar se njima zdi vredno opraviti, če pa nista slo-žna, da bi vsak moral viši oblasti poročiti. Ravno tako naj dobi okrajni zbor pravico, z dekanom vred poslancev določiti za višje nadzorništvo; dekan in okrajni poslanec skupaj naj pa ravnata, kakor onadva ogleda posamezne

učilnice, nad njima pa naj določita dežela in škofija; in konečno sodbo naj ima država.

Službo učeniško dati imajo tako že farni in solni odbori; službo vzeti naj bi pa le smeli cerkvena in posvetna oblast skupaj, pa postava naj določi, kedar. Kar te tiče opravil učeniških v cerkvi, menda se dajo lahko pri vsaki cerkvi tako ravnavati, da se ne zavira nauku, in res malo tožeb je bilo dosih-mal slišati o tem. Učenik je še zmiraj imel zraven vseh svojih opravil dosti prostega časa.

Kar se pa tiče družega vprašanja, ali bi se obrnili do državnega ali do deželnege zbora, svetujem, naj bi dopisali deželnemu zboru, ki bolj pozna potrebe naše dežele, in od katerega že imamo postavo o šolskih odborih, kte-rih delavnost naj se razširi. Do državnega zbora pisati, bi že menda tudi bilo prepozno.

Nadalje res moramo spoznati živo potrebo, da dobimo bolj učenih učnikov. Večidel učenik družega sam nič ne ve, nego kar je za najhujšo silo; na vesi se pa malokteri dalje uči. Treba nam je učiteljskih semenišč, da pridemo naprej. Če pa mariborski zbor nasvetuje, naj bi se za celo de-želo napravilo le eno semenišče, je to premalo za Štajersko. Naša dežela po-trebuje mnogo učnikov, in narodna različnost živo tirja, da se v semenišči prihodnji učenik uči v taistem jeziku, v katerem boče svoje dni učil otroke. Tedaj se nam bolje zdi, napraviti dve semenišči na Štajerskem, in sicer eno s posebnim ozirom na potrebe slovenskih učnikov v Mariboru, kjer je tudi sedež naše škofije*).

Ako pa za prihodnje čase tirjamo več znanosti od naših učnikov, gotovo jim moramo tudi priskrbeti boljše plačo. Mislim da nesežem preda-leč, ako nasvetujem, naj postava določi, da ne sme nobeden učenik manjšo gotovo plačo imeti, ko 400 gld. na leto, prosto stanovanje in kurjavo.

Krivicca bi vendar bila, vso plačo naložiti faram ali občinam; saj država tudi dosti koristi vleče iz omike svojih državljanov sploh, in zlasti vojakov, uradnikov itd. Tudi deželi je na korist občno blagostanje, ki se razvijati mora iz splošne omike.

Tedaj naj bi postava tudi določila, da država plačuje učeniku četrti del, dežela tudi toliko, fara ali občina pa polovico letne gotove plače. Od teh plačil naj se pa najpred odtegne ono plačilo, kar ga dobivlje učenik iz ustanov.

Dokler nimamo bolj učenih učiteljev, zastonj bi bilo, otroke siliti za več let v šolo, nego dosihmal, saj jih učenik nebi znal česa novega naučiti v podaljšanih letih. Kar se tega tiče, bi se za zdaj dala pomoč najti le v tem, ako bi hoteli v. č. gg. župniki ali kaplani tudi nekaj posvetnega nauka v šoli nase vzeti, kakor ga res že imajo na sebi na več krajih. Ako-ravno vemo, da so duhovniki tu in tam dosti obloženi z delom, vendar se ne da tajiti, da večina njih še lahko pogreša nekoliko ur na teden za nauk mladine.

*) Nasvet mariborskega okrajnega zbora prav živo kaže, kako težko je spora-zumljenje med Slovenci in med Nemčoni. Sam Mariborski zbor ni spoznal potrebe slo-venskega semenišča na Štajerskem, kteremu bi bil gotovo sedež v Mariboru določen, kakor ga je res vlada pozneje določila, ko je za Štajersko 2 semenišči dovolila! Tedaj je še celo vlada bolj pravična za nas, ko taki Liberalci-Velikonemci?

Listek.

Ponočne misli slovenskega prvaka.

Da te vendar, kaj bo to? Svet se je na glavo postavil! — Tabor! — Kaj pa reče vlada? — Tabor! — Ti nesrečna beseda, vrag naj vzame tvoj najnovejši pomen, katerega so ti Čehi (oh, da bi teh prokletih čopakov ne bilo!) dali in raztrosili po svetu med avstrijskimi Slovani!

Prvak sem res! In ker sem prvák, tudi hočem prvák biti in ostati, dokler se bo količkaj dalo. Mi smo prvaki! Ta je prva! — Jaz sem prvák, ti pa nisi prvák, ampak on je prvák, — pa še kakšen! Stare mere prvák! Kar je Bogu in prvakom všeč, to naj se pa zgodi!

Ampak tabor! Da bi taborja ne bilo na svetu, potlej bi se še kako prvakovalo! Oh, na Štajerskem je že bil tabor! Mene ni bilo tam! Saj se vé da ne, ker sem prvák; drugače bi menda bil prilezel, in govoril. O ne! Govoriti je nevarno! Svetec je na Dunaji prvi govoril, pa so se mu njegovi preljubenzjivi nemški prijatelji vsi zanečljivo posmehovali; Svetec je drugič govoril, in njegovi sladki prijatelji so vsi vstali pa venkaj šli, in potem si ubogi Svetec nikdar več ni upal govoriti v državnem zboru, ampak samo še v „Domovini“. Oh, in pa Beust, ki ima v Avstriji največa ušesa, in sliši vse, kader kakšen prvák glas od sebe dá.

Če od jeze popokate, pa sem vendar še zmerom prvák, sicer ne po „Narodovi“ volji, ne po razpisani službi, kajti do zdaj ni bila še razpisana, pa sem jo vendar dobil po prvopravkovi milosti. Dobro je biti prvák, pa je tudi žaltovo delo! Kar naredi prvák, sme soditi vsak! Ako bi tega ne bilo, nam bi kuhane in pečene klobase po drevji rasle! Ali ta pre-kleti „Narod!“ „Narod“ in pa tabor!

Štajerci se prtijo, da bi v Žalec še en tabor sklicali, kakor da bi jim že eden ne bil preveč! Če to storé štajerski narodnjaki, pa bomo spet

v stiski mi prvaki, kakor pri ognji živi raki! — Saj bi ga mi tudi sklicali, pa kaj poreče vlada? Ne smemo ga, pa ga ne smemo! Bog in sveti božji križ, saj menda veste, da mi bi radi taborovali; kajti kjer se taboruje, tam se prvakuje, — ako bi to ne bilo tako nevarno, kakor je! Kdo bo tresku taboroval, ko se vsaka reč izvó.

Dobro bi pa menda vendar bilo, ako bi tabor tudi mi na Kranjskem sklicali. Ampak je hudič! Kam bi ga neki zbrali da bi Beust ne zvedel zanj? Pa ga ni kota na Kranjskem ne pod kajdo ne v listji, kamor njegovo uho ne sliši. Kakor imam tega moža rad, pa mi časi vendar le preséda. Vrag ti je v torbi, Beust je velika prvaška preglavica! Kaj čemo? Kakor je, tako je! Pa naj bo, kakor je samo rado. Temuč taborja bi bilo pa vendar tako živo treba, kakor tretjega očesa v glavi. Nam prvákom bi ga bilo treba, da bi se spet malo rehabilitirali, pa ga ne smemo sklicati, ker fôter Beust ne mara za take rečí, in kar fôter-Beust neče, tega tudi prvák neče, ako je prave vere prvák.

Slovensko ljudstvo okrog pasaste Ljubljane bi bilo za ta hudnikov tabor kakor nalašč, ali prvák, prvák! — To je križ! — Vižmarji, sorško polje! lepe ravnine, pa vendar niso, da bi! — Močvir pri Ljubljani! — Tudi ni, da bi dejal! Človek bi res lahko v vodo skočil, ako bi ga Beustov komisar posvaril zaradi prepohlevnega govorčka; ali prvák v vodo ne skače, hvala Bogu, prvič ker ni žaba, drugič, ker ne zna plavati.

Pa vendar bi tabor ne bil tako napčen, kakor bi kdo mislil. Pa ka-ko bi se sklical? — Saj res; tako bo le! Liberalno vlado bomo ponižno prosili, da nam privoli na govorišče priti v ženskem oblačilu in s predličjem, namreč nam prvákom, za druge se nihče ne briga. Potlej pa nihče ne bo vedel, kdo je govoril. — Kaj pa, ko bi tako naredili, da bi se Kranjski tabor še le po noči zbral v kakšnem gozdu, pa bi na bukve in smreke zlezli prvaki, ter bi v debelem mraku govorili z dreves na korist slovenskih ušés? Pasja dlaka! jaz pravim, da bi to ne bila napaka. Ni boljšega kraja, kakor

plinaro oblast je vzelo svobodno voljenemu prvosedniku ter je izročilo vladnim organom . . . Z dvojno mero se bo v prihodnje merilo v „pravni državi“ avstrijski. (Je že dolgo tako Vr.) Ministerstvo hoče hoditi pota stare „Presse“, in mi (Telegr.) mislimo, da se vsi pravi svobodomiselniki možje v Avstriji z nami zlagajo, če pravimo: burgerskemu ministerstvu so dnevi odšteti.“ Da pokažemo kako dobro naše svobodomiselnice (!) časnike zadeva klic: Vi hočete svobodni biti, a ne znate pravični biti, naj navedemo še nekoliko časnikarskih glasov. „W. Z.“ prihaja zdaj do spoznanja, da so „svobodni razgovori“ naj boljše sredstvo poravnati nasprotne misli. Celo „Gr. Tgpost.“ pravi, „da se je staro strahopetno in nezaupno policijsko zopet v Avstrijo povrnilo.“ Tudi „Wr. Sonn- und Montg. Ztg.“ piše: Naj si je ministerstvo nameravalo pobratimsko svečanost že iz tega ali onega vzroka prepovedalo, nepopačeno javno mnenje mora ta korak odločno obsoditi!

Dopisi.

Iz Dolénje Kranjske 11. avgusta. [Izv. dop.] Če se ne moremo v naših krajih dokopati do slovenskega tabora, v katerem bi izrekli svoje želje, ter povedali kje nas čevlji žulji, ne godi se to zaradi tega, ker nimamo morebiti svojih posebnih želj in pa skelečnih ran. Da molčimo, ko ste pri Vas na Štirim tako krepko in pogumno govoriti začeli, tudi ni krivo naše ljudstvo, ki se je jelo dobro zavedati in je to posebno pri dvojnih volitvah za deželni zbor tako zgovorno povedalo. Ljudstvo bi tudi zdaj rado govorilo, samo nimamo ga moža, ki bi mu usta odprl. Poslanci našega okraja so menda pozabili na obljube, katero so nam storili, predno smo jim v Trebnjem svoje glasove dali. Posebno g. grofa Barbo-ta, ki je pri prvi volitvi v pričo mnogobrojne množice volilcev svečano obljubil, da bo za narod delal, z vsemi močmi in vedno poslušal glas svojih volilcev, posebno tega zdaj opominjamo na njegovo obljubo. Odkar smo se pri volitvah zadnjič videli, predruščilo se je marsikaj, g. grof je sedel in glasoval med tem v državnem zboru, za katerega ga nismo volili, pred njegovimi očmi, deloma z njegovo pripomočjo so se delale postave, katere se po naših časnikih nič prav prijazno ne sodijo, proti katerim je v družabnem življenji čuti toliko bridkih pritožeb. Gosp. grofa, ki nam je obljubil, da hoče z narodom v vedni dotiki ostati in poslušati narodov glas, tu očitno poprašamo, kje je ostala njegova obljuba, poprašamo ga, od kod on zdaj pozvedava narodove želje, kje je tista nit, ki ga veže z narodom. Če nam bo kazal na privatne razgovore, na zasebno svoje opazovanje, moramo mu to očitno reči, da so to nedovoljna sredstva, ktera so pač nekdanj morale služiti za surrogat narodnega glasila, da pa tako vestnemu možu, kakor poznamo g. grofa, nikakor ne morejo zadostevati dandanes, ko daje postava o zborovanji vsemu ljudstvu pravico na postavnici potiti izrekanje svoj polnozvočni glas, ko daje ta pravica narodovim poslancem postavno sredstvo slišati ves in nepopačeni glas narodov. Naj naš poslanec poskusi enkrat s taborom na Dolenjskem, in naj nam veruje, da je ravno tako Bogu dopadeča reč za prisežene obljube spolnjevati, kakor nabirati darila za papeža.

Dokler se pa ne moremo veseliti lastnega tabora, veselimo se, čutimo in bojimo se z vami. Tako se je bilo zadnjo nedeljo zbralo v Zatični nekoliko slovenskih rodoljubov, da bi prepevaje slovanske pesmi in razgovarjaje se o narodnih potrebah po svoje se veselili imenitnega dneva, ko so se bili Slovenci v prvi tabor zbrali. Med napitnicami naj omenim le ono na srečni izid prvega slov. tabora in pa na slovensko omladino.

Iz ipavske doline 11. avgusta [Izv. dop.] Tudi pri nas je narodu polje s trnjem obrašeno, tudi pri nas bi se moralo marsikaj predruščiti, da bi bilo željam ljudstva vstreženo. §. 19 ima pri naših uradnih veljavah le na papirju. Ako slovensko vlogo v uradnijo prineseš, te pričujoči uradnik rojen Slovenec prav kosmato pogleda; se grozi in huduje nad slovenskimi črkami, da se je bati, da bi ne zbolel za zolčno mrzlico. (Priča ti, dragi bralec, ipavskih uradnikov ljubezen do slovenščine, tiskano v „Slov. Nar.“, odprto pismice iz Ljubljane.) Slišal sem že kmeta, ki je nesel slovensko vlogo v uradnijo; in je iz uradniške sobe prišedši rekel: Rajne ko da bi še enkrat slovensko vlogo, katero sem doma naredil, v uradnijo nesel, plačam odvetniku kolikor si bode, da mi je le po nemški naredi. Ali se ne pravi po tej poti bornemu kmetu stroške po nepotrebnem napravljati, kedar je primoran pravice si iskati. Uradniki! Pomislite kraj in zemlja, kjer uradujete! Stvarniki §. 19 le semkaj pridite, videli bode kaka čuda ta številka pri nas dela!

Sosedna uradnija v Ajdovščini se že bolj krepko poteza za narodne pravice, ter radovoljno slovenske vloge sprejema in tudi slovenski rešuje. Čast gre predsedniku ajdovskemu, posebno pa še našemu obče spoštovanemu odvetniku dr. Lavriču, ki v svoji pisarnici le slovenski uraduje. Ponosna sme biti ipavska dolina, da ima tacega moža.

Pa ne pokaže se mož le v svojih odvetniških opravilih, da ima res srce, ki mu za Slovence bije, on je tudi z bogatim svojim dušnim in materialnem blagom v vsem podpira čitalnice ipavskega okraja. Ud je toraj tudi ipavske čitalnice, ktera je svojega podpredsednika „zum Schützenfest nach Wien“ poslala; da je tudi on nesel svoje srce nemškimi strelcem v dar. Žalostna nam majka taci čitalniških podpredsednikov! Radoveden sem kaj bo rekla k temu tudi v naše kraje hodeča „Domovina“, ktera tako rada narodne polovičarje pod svoja banskovska krila jemlje in jim hvalo poje. Ad verbum poje bi jej pri tej priliki svetoval naj bi petje pustila, in raje prozo bolj obdelavala.

Pa ne misli, dragi čitatelj, da Ipava ne premore več moža, kteremu se sme kaj zaupati! Še ga ima ali čitalnica ga je zaigrala. Pokazali so ga Ipavci, da ga imajo, kteremu smejo kaj zaupati; pri zadnjih volitvah lanskega leta ko so ga kot narodnega kandidata vsi enoglasno volili. Pokazali bi še

dandenes, da mu več zaupamo, nego vsim puhlim nemškutarskim šopircem, kterih se pri nas tudi ne manjka. H koncu bi pa tudi Ipavski čitalnici svetovali, da naj bolj krepko napreduje z narodnimi veselici, ker to leto še ni napravila nobene očitne „besede“ pri kterih se da toliko storiti za poduk ljudstva in izbujo ter povzdigo narodnosti.

Politični razgled.

G. Beust že neki obžaluje, da je bil svoje zdravljenje v Gasteinu zapustil in prišel na Dunaj streljsko politiko delat. Za njegov govor se v Nemčiji, kteri je bil ad captandum benevolentiam namenjen, niso zmenili; Ogre pak je kakor sršene razdražil.

Na Dunaji so konfiskovali časopis „Vaterland“ zavoljo uvodnega članka o socialnem vprašanji. Odkar so bili delavci prišli k zboru k Šperlnu in jim vlada ni dopustila pobratimske svečanosti, videti je, kakor da bi bili delavci vladi nekak trn v peti, toraj ni dobro o njih govoriti, kdor jih noče grajati.

Na Hrvaškem se bodo za prihodnje leto še nabirali po stari postavi. — Nekdanji župan Frigan je vmr.

Deželnih dačnih doklad, kar bi jih morebiti sklenil sedanjí prisiljeni deželni zbor česki, neki ne bodo plačevali, češ, da ne morejo niti deželnega zbora niti tega, kar stori, kot postavno prizrati.

Peter Karažorževič je pismeno prosil ministra pravosodja v Pešti, naj bi se mu dovolile sledeče točke: 1. naj bi se držal razknjez le v domačem zaporu, 2. naj bi snel on (Peter K.) z jetnikom občevati, 3. naj bi odvetnik Funtak, ki je srbsčine zmožen, pri zasliševanji pomagal tolmačiti. — Minister pravosodja je odgovoril, da ima o tem določiti mestna sodnija.

Nadomestilne volitve za deželni zbor tirolski so se v severnih krajih deželnih skozi in skozi opozicijalcem na prid zvršile; v laških Tirolah je dozdaj voljen 1 narodnjak in 3 vladini možje.

Magnatska zbornica v Pešti je sprejela brambovsko postavu in ono o novačenju. V obeh zbornicah se je bralo pismo srbske skupščine, ktera se zahvaljuje za pomilovalno pismo ogerskega deželnega zbora.

Policijski minister Taaffe je bil 11. t. m. v Pragi; dopoldne se je dalj časa razgovarjal s županom Kladijem, potem je obiskal namestništvo ter policijsko vodstvo in zvečer se odpeljal.

12. t. m. sta se imela sniti v Emsu kralj pruski in car ruski.

Deželni odbor gališki je prosil ministerstvo, naj bi gledalo pri sodnijskem namestovanji in imenovanji na to, da bi znali vsaj sodniki deželni jezik. Take prošnje bi bilo tudi pri nas na slov. Štirim treba, ker se na to celo nič ne gleda. Seveda deželni zbor ne bo prosil. Itak žalostno, da je treba za kaj tacega še prositi.

V Galiciji se federalistična opozicija ne le za državni ampak tudi za deželni zbor bolj in bolj utrjuje in vredeje; tako da so jeli že nemški listi vladi svetovati, naj bi ne pustila gališke svoje podpore tako hitro iz rok in Galiciji dovolila, kar jej gre. Menda je prepozno.

Romunska vlada je izročila v Parizu pismo, v katerem razklada svojo politiko in svoje obnašanje v zadevah bolgarskega upora.

Napoleon je bil prišel v Troyes po ljudske simpatije in je pri tej priliki rekel: Za evropski mir se dandenes ni bati. Zaupajte na bodočnost in ne pozabite: Bog varuje Francijo. — Na to varstvo menda g. Napoleon marsikaj greši.

Anglijska kraljica je bila v Parizu, njena nazočnost se zdaj v zelo pomirljivem smislu razlaga. Tudi se pripoveduje, da sta se francoski in anglijski minister zvonajnih zadev prav ljubeznjivo in složno razgovarjala. Ne vemo kdo ima tedaj pravo, ali „Zuk.“, ki nam viharjih časov obeta, ali ti preroki miru in sprave.

V italijanskem zboru besedujejo o pogojih, pod kterimi bi se dala tabakarija v najem. Vlada hoče odstopiti, če ne bodo njeni predlogi zmagali, vendar ni mnogo upanja za to. — Pri volitvah za srenjske in okrajne zastope so se Italijani prav malo vdeleževali. Izmed 1,600.000 volilcev, se jih je komaj 100 — 150.000 vdeležilo.

Veliki Gladstone je sklical v St. Helensu svoje volilce in jim govoril o deželnih potrebah. Njegov govor je našel veliko odziva po deželi. Ali Gladstone ni — slovenski prvak!

Španjski minister notrajnih zadev je poslal po deželi okrožnico, v kteri svoje namestnike opominja, naj bi si svoje podpore posebno pri deželnih brambovcih in narodni straži iskali, kajti na redno vojsko se ni zanašati. Vznemirujočih glasov ni konec, vlada pripravlja, kar je mogoče, da bi se varovala; ali to vse deželo zelo tlači in posebno na borzi je vse pobito. Banka posojuje vladi svoje novce za le oduške obresti.

Kapelnik,

ki bode „Ljubljansko godbo“ vodil in godce v vsakoršnih instrumetih uril, se vzame v službo proti primernemu plačilu. — Prošnje z dokazi potrebne muzične izurjenosti in znanja slovenskega jezika prejmlje do 1. septembra t. l.

Odbor Ljubljanske godbe.

Dunajska borza od 13. avgusta.

5% metalike	58 fl. 30 kr.	Kreditne akcije	211 fl. 80 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov.	58 fl. 80	London	118 fl. 70 kr.
5% narod. posojilo	62 fl. 40 kr.	Srebro	111 fl. 75 kr.
1860 drž. posojilo	84 fl. 50 kr.	Cekini	5 fl. 39 kr.
Akcije naroč. banke	762 fl. — kr.		

V torek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez posiljanja na
dom za vse leto 5 gl. — 5.
za pol leta . . . 4 . . . — 4.
za četrť leta . . . 2 . . . 20 .

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — 10.
za pol leta . . . 5 . . . — 5.
za četrť leta . . . 2 . . . 20 .

Vredništvo in opravništvo
je na stolnem trgu (Dom-
platz) hišna št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:
Za navadno dvasetno
vrsto se plačuje
6 kr., če se natisne tkrat,
5 kr., če se tiska tkrat,
4 kr., če se tiska tkrat-
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati
kolek (stempel) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 58.

V Mariboru 18. avgusta 1868.

Tečaj I.

Preteklo nedeljo so sklenili zbrani štirski rodoljubi, da se
skliče drugi sloveneki tabor v Žalec na 6. dan septembra
meseca.

Nove postave.

III.

O šolskih zadevah.

Vse, kar mislimo o šolah na kmetih (a drugih šol mi Slovenci na
Štajerskem žalibože nikjer nimamo v rokah) zapisano je v sledečem sestavku.
ki je bil namenjen za poročilo okrajnemu zboru v Kozjem, pa ni prišel na
vrsto tam v prvem shodu. Ko je bil drugi shod, bila pa je že postava sklenjena.

Dobili smo dva dopisa zastran poboljšanja šol; namreč okrajna zbor
mariborski in št. Gallen-ski sta nam nasvetovala, ž njima enake dopise do
viših zborov odpraviti, naj bi oni nekaj storili, po čemur mislita, da si bo šola
opomogla. Oba dopisa nasvetujeta, naj bi se šola ločila od cerkve; razločna
sta pa v tem:

Mariborski dopis nasvetuje, naj bi se obrnili do vis. deželnega od-
bora v Gradcu za pomoč, št. Gallenski pa se obrne do vis. državne zbornice
poslancev;

mariborski zbor prosi, naj bi se za celo deželo napravilo učiteljsko
semenišče, to je, šola, v kateri se učijo prihodnji učitelji — št. Gallenski pa
hoče, da bi se poboljšala plača učiteljem, in da bi se otroci v šoli bolj dolgo
in več predmetov učili.

Kar se tiče prvega nasveta, namreč da bi se šola koj popolnoma
ločila od cerkve, ne morem pritrditi. Na kmetih je dosihmal župnik skorom
v vsaki fari tisti, ki je sprejel v svoji mladosti še največ nauka; navadno je
on tudi tisti, ki ima poleg opravkov svojega poklica največ časa, še nekaj
drugega začeti, in kar se tiče ljubezni do mladine, in prave volje, zanjo ne-
kaj storiti, menda tudi nimamo dosti takih občin, kjer bi se našel mož, ki
prekosi župnika; tu in tam se pa res more od njega več zleteti.

Geslo naših dni „ločitev šole od cerkve“! se tedaj ne more slepo pod-
pisati; zlasti, ker se še nikjer ni do drobnega izpeljalo, kateri nasledki naj sle-
dijo iz tega gesla.

Na drugi strani pa res ni prav, da imajo duhovniki vso oblast črez
šole in šolnika. Po naših postavah so le župniki nadzorniki črez šole, le
dekan je njih viši nadzornik. Občine pa so navadno tiste osebe, ki učenika
plačujejo, in učeniki so le plačani zavolj mladine, to je zavolj otrok tistih
starišev, ki so člani občine. Iz tega plačevanja mora slediti neka pravica
nad plačanim učenikom; vsak delavec ima poslušati tistega, ki ga plačuje.
Tedaj svetujem, naj bi dobile občine, zlasti šolni obbor (Schul-Concurrenz-
Ausschuss) v vsaki fari tudi pravico, da ogledujejo šolo in učitelja s župni-
kom vred; da bi hodila ogledovat poslanec tega odbora in župnik skupaj, da
bi obadva složno opravila, kar se njima zdi vredno opraviti, če pa nista slo-
žna, da bi vsak moral viši oblasti poročiti. Ravno tako naj dobi okrajni
zbor pravico, z dekanom vred poslancev določiti za više nadzornišvo; dekan
in okrajni poslanec skupaj naj pa ravnata, kakor onadva ogleda posamezne

učilnice, nad njima pa naj določita dežela in škofija; in konečno sodbo naj
ima država.

Službo učeniško dati imajo tako že farni in šolni odbori; službo vzeti
naj bi pa le smeli cerkvena in posvetna oblast skupaj, pa postava naj določi,
kedar. Kar te tiče opravil učeniških v cerkvi, menda se dajo lahko pri vsaki
cerkvi tako vravnati, da se ne zavira nauku, in res malo tožeb je bilo dosih-
mal slišati o tem. Učenik je še zmiraj imel zraven vseh svojih opravil dosti
prostega časa.

Kar se pa tiče drugega vprašanja, ali bi se obrnili do državnega ali
do deželnege zbora, svetujem, naj bi dopisali deželnemu zboru, ki bolj pozna
potrebe naše dežele, in od kterege že imamo postavbo o šolskih odborih, kte-
rih delavnost naj se razširi. Do državnega zbora pisati, bi že menda tudi
bilo prepozno.

Nadalje res moramo spoznati živo potrebo, da dobimo bolj učenih
učnikov. Večidel učenik drugega sam nič ne ve, nego kar je za najhujšo
silo; na vesi se pa malokteri dalje uči. Treba nam je učiteljskih semenišč,
da pridemo naprej. Če pa mariborski zbor nasvetuje, naj bi se za celo de-
želo napravilo le eno semenišče, je to premalo za Štajersko. Naša dežela po-
trebuje mnogo učnikov, in narodna različnost živo tirja, da se v semenišči
prihodnji učenik uči v taistem jeziku, v katerem bode svoje dni učil otroke.
Tedaj se nam bolje zdi, napraviti dve semenišči na Štajerskem, in sicer eno
s posebnim ozirom na potrebe slovenskih učnikov v Mariboru, kjer je tudi
sedež naše škofije*).

Ako pa za prihodnje čase tirjamo več znanosti od naših učnikov,
gotovo jim moramo tudi priskrbeti boljšo plačo. Mislim da nesežem preda-
leč, ako nasvetujem, naj postava določi, da ne sme nobeden učenik manjšo
gotovo plačo imeti, ko 400 gld. na leto, prosto stanovanje in kurjavo.

Krivicca bi vendar bila, vso plačo naložiti faram ali občinam; saj država
tudi dosti koristi vleče iz omike svojih državljanov sploh, in zlasti vojakov,
uradnikov itd. Tudi deželi je na korist občno blagostanje, ki se razvijati
mora iz splošne omike.

Tedaj naj bi postava tudi določila, da država plačuje učeniku četrť
del, dežela tudi toliko, fara ali občina pa polovico letne gotove plače. Od
teh plačil naj se pa najpred odtegne ono plačilo, kar ga dobivlje učenik
iz ustanov.

Dokler nimamo bolj učenih učiteljev, zastoj bi bilo, otroke siliti za
več let v šolo, nego dosihmal, saj jih učenik nebi znal česa novega naučiti
v podaljšanih letih. Kar se tega tiče, bi se za zdaj dala pomoč najti le v
tem, ako bi hoteli v. č. gg. župniki ali kaplani tudi nekaj posvetnega
nauka v šoli nase vzeti, kakor ga res že imajo na sebi na več krajih. Ako-
ravno vemo, da so duhovniki tu in tam dosti obloženi z delom, vendar se
ne da tajiti, da večina njih še lahko pogreša nekoliko ur na teden za nauk
mladine.

*) Nasvet mariborskega okrajnega zbora prav živo kaže, kako težko je spora-
zumljenje med Slovenci in med Nemčoni. Sam Mariborski zbor ni spoznal potrebe slo-
venskega semenišča na Štajerskem, kteremu bi bil gotovo sedež v Mariboru določen, kakor
ga je res vlada pozneje določila, ko je za Štajersko 2 semenišči dovolila! Tedaj je še
celo vlada bolj pravična za nas, ko taki Liberalci-Velikonemci?

Listek.

Ponočne misli slovenskega prvaka.

Da te vendar, kaj bo to? Svet se je na glavo postavil! — Tabor! —
Kaj pa reče vlada? — Tabor! — Ti nesrečna beseda, vrag naj vzame
tvoj najnovejši pomen, kterege so ti Čehi (oh, da bi teh proklelih čopakov
ne bilo!) dali in raztrosili po svetu med avstrijskimi Slovani!

Prvák sem res! In ker sem prvák, tudi hočem prvák biti in ostati,
dokler se bo količkaj dalo. Mi smo prvaki! Ta je prva! — Jaz sem prvák,
ti pa nisi prvák, ampak on je prvák, — pa še kakšen! Stare mere prvák!
Kar je Bogu in prvákom všeč, to naj se pa zgodi!

Ampak tabor! Da bi taborja ne bilo na svetu, potlej bi se še kako
prvakovalo! Oh, na Štajerskem je že bil tabor! Mene ni bilo tam! Saj se
vé da ne, ker sem prvák; drugače bi menda bil prilezel, in govoril. O ne!
Govoriti je nevarno! Svetec je na Dunaji prvi govoril, pa so se mu njegovi
preljubeznjivi nemški prijatelji vsi zanečljivo posmehovali; Svetec je drugič
govoril, in njegovi sladki prijatelji so vsi vstali pa venkaj šli, in potem si
ubogi Svetec nikdar več ni upal govoriti v državnem zboru, ampak samo še
v „Domovini“. Oh, in pa Beust, ki ima v Avstriji največa ušesa, in sliši vse,
kader kakšen prvák glas od sebe dá.

Če od jeze popokate, pa sem vendar še zmerom prvák, sicer ne po
„Narodovi“ volji, ne po razpisani službi, kajti do zdaj ni bila še razpisana,
pa sem jo vendar dobil po prvopravkovi milosti. Dobro je biti prvák,
pa je tudi žalostno delo! Kar naredi prvák, sme soditi vsak! Ako bi
tega ne bilo, nam bi kuhane in pečene klobase po drevji rasle! Ali ta pre-
kleti „Narod!“ „Narod“ in pa tabor!

Štajerci se prtijo, da bi v Žalec še en tabor sklicali, kakor da bi
jim že eden ne bil preveč! Če to storé štajerski narodnjaki, pa bomo spet

v stiski mi prváki, kakor pri ognji živi raki! — Saj bi ga mi tudi sklicali,
pa kaj poreče vlada? Ne smemo ga, pa ga ne smemo! Bog in sveti
božji križ, saj menda veste, da mi bi radi taborovali; kajti kjer se taboruje,
tam se prvakuje, — ako bi to ne bilo tako nevarno, kakor je! Kdo bo
tresku taboroval, ko se vsaka reč izvé.

Dobro bi pa menda vendar bilo, ako bi tabor tudi mi na Kranjskem
sklicali. Ampak je hudič! Kam bi ga neki zbrali da bi Beust ne zvedel
zanj? Pa ga ni kota na Kranjskem ne pod kadjo ne v listji, kamor njegovo
uhó ne sliši. Kakor imam tega moža rad, pa mi časi vendar le preséda. Vrag
ti je v torbi, Beust je velika prváška pregrevlica! Kaj čemo? Kakor je,
tako je! Pa naj bo, kakor je samo rado. Temuč taborja bi bilo pa vendar
tako živo treba, kakor tretjega očesa v glavi. Nam prvákom bi ga bilo
treba, da bi se spet malo rehabilitirali, pa ga ne smemo sklicati, ker fôter
Beust ne mara za take reči, in kar fôter-Beust neče, tega tudi prvák neče,
ako je prave vere prvák.

Slovensko ljudstvo okrog pasaste Ljubljane bi bilo za ta hudnikov
tabor kakor nalašč, ali prvák, prvák! — To je križ! — Vižmarji, sorško
polje! lepe ravnine, pa vendar niso, da bi! — Močvir pri Ljubljani! — Tudi
ni, da bi dejal! Človek bi res lahko v vodo skočil, ako bi ga Beustov ko-
misar posvaril zarad prepohlevnega govorčka; ali prvák v vodo ne skače,
hvala Bogu, prvič ker ni žaba, drugič, ker ne zna plavati.

Pa vendar bi tabor ne bil tako napčen, kakor bi kdo mislil. Pa ka-
ko bi se sklical? — Saj res; tako bo le! Liberalno vlado bomo ponižno
prosili, da nam privoli na govorišče priti v ženskem oblačilu in s predličjem,
namreč nam prvákom, za druge se nihče ne briga. Potlej pa nihče ne bo
vedel, kdo je govoril. — Kaj pa, ko bi tako naredili, da bi se Kranjski
tabor še le po noči zbral v kakšnem gozdu, pa bi na bukke in smreke zlezli
prvaki, ter bi v debelem mraku govorili z drevés na korist slovenskih ušés?
Pa ja dlaka! jaz pravim, da bi to ne bila napaka. Ni boljšega kraja, kakor

Predmeti pa, katerih razen temeljitega poduka v branji in pisanju nauk po deželi naj bolj potrebuje mladina, so:

1. umno kmetovanje. Ker se tiče tega nauka, ima župnik dobro priliko učiti tudi sam, ker ima skorom pri vsaki fari nekoliko zemljišč.

Tam se lahko vadi sadjereja, pridelanje svile, vina, sočivja; mlade deklice se tudi lahko veliko učijo v župnikovi kuhinji itd.

2. Zlasti v nedeljski šoli se otrokom tudi lahko saj nekoliko razloži o naših postavah, o štibri in davkih, o naši ustavi, o zadevah občine, okraja, dežele in cesarstva, o cesarskih oblastnjah itd.

3. Po mogočnosti naj bi se tudi učili: zemljepis in zgodovina, naravini prirodi in prikazni itd.

Tedaj predložim:

Naj čestiti zbor sklene se obrniti s prošnjo do deželnega odbora s temi-le točkami:

a. Naj bi se ne ločila šola od cerkve, a naj se dosedanja razmera spremeni tako, da dobijo pravico nad šolo tudi občina ali farni in šolni odbor, okrajni in deželni zbori, in konečno država.

b. Naj deželna postava določi, kadaj se sme služba učeniku vzeti od posvetne in cerkvene oblasti skupaj.

c. Naj bi se napravile na deželne stroške dve semenišči za učnike, in sicer eno z posebnim ozirom na potrebe slovenskih učnikov, v Mariboru.

d. Naj deželna postava določi, da nesme nobeden učenik menj plače imeti, ko 400 gl. na leto, prosto stanovanje in kurjavo, in naj dežela obljubi četerti del gotove plače, kar je ni zagotovljene iz ustanov.

e. Naj se dežela obrne do državnega zbora, da se po državni postavi obljubi četrti del gotove plače, kar je ni zagotovljene iz ustanov, in državne blagajnice.

f. Naj bi se dežela obrnila tudi do obeh škofij naše dežele s prošnjo, naj naložite svojim duhovnom, da prevzamejo tudi nekoliko posvetnega nauka, v navadni in nedeljski šoli, zlasti o umnem kmetovanju, o postavah, o zemljepisu in zgodovini, o naravnih prirodi in prikaznih.

Tudi predlagam, naj bi se ta sklep naznanil vsim okrajnim zborom na južnem Štajerskem, naj bi ga po mogočnosti podpirali z enakimi prošnjami.

Kakor sem že omenil, se nič ni posvetovalo, niti ne sklenilo o tem poročilu, ker se je obstaralo pred shodom. Prišla je državna postava, po kateri res duhovniki v šoli nič več nimajo opraviti, razen da učijo katekizem in evangelij. Nadzorniki ljudskih šol bodo le odbori, ki bodo le za ta namen izbrani. Morebiti se bo izvolil župnik tudi v tisti odbor, morebiti pa ne. Morebiti bomo dobili tu in tam tudi odbornike, med katerimi nobeden ne zna brati, niti ne pisati, in taki odborniki bodo tudi ogleda ljudskih šol s popolno oblastjo. Koliko bodo opravili?

Še druga reč je, ki nas res zelo skrbi po novi postavi. Dosihmal smo imeli v šoli kerščanstvo za glavno načelo, pozitivna (določena) vera je bila podlaga ljudskemu nauku. Ko je bil razgovor v gospodski zbornici o šolski postavi, omenil je g. prof. Rokitsanski to-le: „Celo človeštvo je napredovalo ne le po pozitivnem nauku, temuč tudi po tem, da je začelo dvomiti o vsaki reči, preiskovati jo bolj na tanko, in tako je našlo novih resnic. Mi želimo, da že tudi v ljudski šoli začne učenec dvomiti, in sam premišljevat.“ — Pri tem nasvetu pa je govornik gotovo pozabil poglobitveni namen ljudske šole. Ta namen po naših mislih ni nobeden drugi, nego da se učenec nauči, kolikor se le da, dognanih resnic. V treh ali celo v pet letih ne more učenec priti do tega, da pride še prihodnjič do spoznanja resnice po lastnem premišljevanju; čas je prekratek. Ako se je učil dvomiti v tem času, kaj bo odnesel iz šole? Nobene gotove podloge ne bo imel za vero, niti ne za drugo prepričanje. Ako sedaj prašaš učenca, zakaj ne smeš krasti? Odgovoril bode, ker je to greh. Ako se pa ljudska šola uravnja po mislih g. Rokitsanskega, učenec njegov morebiti nima drugega odgovora, nego da se ne sme krasti, ker tati se zapirajo, če jih kdo zasači in če je dovolj

na Gorenjskem Jelovica za take nevarne reči! Človek bi lahko kaj povedal, pa bi vendar nihče ne uganil, kdo je ta, ki se na drevesu repenči, kakor vrana o Trojcih. Pa kdaj bi se ta preklemani tabor vendar sklical? Najbolje bi bilo o svetem Nikoli; samo ne vem, če bo ta dan vsem ljudem po volji? Tudi bi se lahko vzel tisti dan med starim in novim letom, ki pade na 32. dan Grudna meseca. I nu, saj o tem se lahko še zmnimo!

Samo še komisar me skrbi, komisar! Tabor je igrača, ako bi ne bilo komisarja! Ali postava pravi, da ga je treba. — Če je pa taka, potem pa le molčimo! Komisar mora biti. Če mora biti, pa gotovo tudi bo; zakaj kar mora bit', to mora bit', je kozel rekel. Pa vendar se ga je bati. Komisar marsikaj nepotrebne vidi in sliši. Kako bi se temu v okom prišlo? Upijati se mož ne dá, oglušiti in oslepiti ga, pa ne smemo, ker je greh, — in še bolj, ker je Beust. — Čemu nam pa bo komisar? Saj nebeden Slovenec ne poreče, da se je z vsemi Slovani treba z rozički tipati. Pošteni, lojalni Slovenec take v nebo-vpijoče predrznosti prepušča Nemcem. Pa ko bi vendar kdo izmed političnih smrkovcev zinol kaj takega, sam jaz ga za ušesa z govorišča potegnem, pa bo Beustu in Boga všeč, pa nam Slovenec na korist! Beusta bomo prosili, naj nam prvákom dovoli, da sami izmed sebe izberemo komisarja, in Beust, Beust nam bo to tako gotovo storil, kakor je amen v očenaši, ker se sme na nas trdno zanesti, pa tudi vé, zakaj se sme! Živio Beust!

Jaz bom torej v slovenskem političnem društvu nasvetoval, da kranjsko-slovenski tabor na tak dan, ki ga ni v nobeni pratiki, skličemo po noči v sredo Jelovice, kjer bodo prvaki še le po polnoči govorili z drevés, pa da bo nekdo izmed samih prvakov za komisarja. Ako nam se to dovoli, pa bomo prvaki spet na vrhu, če Bog dá!

dokazov. Tako mišljenje pa gotovo ni dovoljna podlaga za čudoredno človeško društvo, niti ne za državo. Ljudska šola je za določen nauk, ne za dvombe. Ako se začne v ljudski šoli dvomiti o katekizmu, dajte v svojo šolo drugo knjigo z enakim učinkom, če katero imate. Ako pa nimate pozitivnega nadomestila, pustite nam, kar imamo, brez dvombe.

Naj še pristavim besedico o tem, kako bi se dali odvrčati nepovoljni nasledki, katerih se bojimo od nove organizacije šol. Ne najdem druge pomoči, nego da duhovniki v šolah še več delajo, nego dosihmal. Gotovo jim nobeden ne bo branil, ako v šoli učijo še tudi druge znanosti razen cerkvenih, in s tim si pridobijo in ohranijo največi upliv v šoli. Moč, ki jim je šla dosihmal po postavi, ostala jim bo po neutrudljivem delu, ker vedno bo resničen ostal hrvaški pregovor: Kdor zna bolje, široko mu polje!

Dr. Janko Sernec.

Študentovski shod v Ljubljani.

Spisala v zboru izvoljena perovodji Levec in Celestin.

Na 14. dan t. m. sklicani študentovski shod v Ljubljano, ki ima biti Sloveniji glavno mesto, bil je zares veličasten. Že ene dni prej videlo se je živeje gibanje med mlajimi Slovenci v sicer tako tihi Ljubljani. Posebno ko so se pripeljali 13. zvečer študentje iz Štajerskega, sprejela jih je na kolo-dvoru velika množica že v Ljubljano priseljenih tovarišev z veselimi slava- in živio-klici. Glasno prepevaje šli so vsi potem v tukajšnjo čitalnico, kjer se je več ur posvetovalo in živo debatiralo o programu, ki je imel priti v razgovor pri zboru prihodnjega dne. Trdno prepričani, da se ima pričeti s tim shodom slovenski omladini nova, vselejša doba, razšli so se v prenočišča, ktera jim je bil osnovalni odbor preskrbel pri gostoljubnih domorodcih.

Po skupnem zajutreku pod Cvetličnikom zbralo se je drugi dan blizu 120 slov. študentov iz Gradca, Dunaja in Prage, in tudi nekaj abiturientov v čitalniški dvorani, kjer je prvosednik osnovalnega odbora, stud. med Rud. Krištof, zbor pričel z govorom, v katerem je dobro povdarjal imenitnost tega dne, ko se prvič sešli študentje iz vseh slovenskih pokrajin, da bi se posvetovali o pospeševanju blagostanja in omike narodove. Opominjal je posebno govornike, da bi varovali se vseh fraz in resno govorili o resni stvari, in potem predložil, „da si zbor voli za prvosednika doktoranda A. Tomšič-a in za perovodji: stud. philos. Celestin-a in Levec-a. Vsi trije so bili per acclamationem izbrani.

Prvosednik Tomšič ogovori zbor in pravi: Da smo se zbrali, rešili smo dolžnost do svoje časti in do naroda. Posvetovali se bomo o važnih rečeh, o šolah, ktere pri nas ne izreajo mož, kakoršnih narod potrebuje. Naši sklepi, pravi, so same želje, ker nemamo izvršilne moči. Oni pa, ki imajo praktično izvrševati želje vseh oddelkov narodovih naj si dobro premislijo, predno zavržejo želje omladine, da si tako sami ne pretrgajo niti, ki jih ima vedno vezati z narodom. Sami pa bi bili krivi, ko bi zamudili kaj tam, kjer delamo lahko, in v to delovanje ima nas združiti literarno društvo „Slovenska Omladina“. Sklene pa rekoč: „delajmo tako, da, ko se bo zbirala čez dvajset let slovenska omladina, ne bomo pri oknih nastavljali ušes ter poslušali, kaj počenja, a da čeravno se postaramo po letih, ostanemo v srech vedno mladi, da stopimo med njo lahke vesti, in ji podamo roko ter ji zakličemo: „Mi smo, mi smo in bomo slovenska omladina“. (Gromovita pohvala).

Potem prvovodji bereta dopise in telegrame od blizu in daleč srčno pozdravljajoče študentovski zbor, namreč: Iz sv. Martina od slovaške omladine, iz Novega Sada prof. Madrič-a, predsednika srbske omladine, iz Dunaja od ondornih Hrvatov, iz Novega mesta od študentov, ki se niso mogli shoda udeležiti, iz Gradca od bratov Rojcev, iz Beljaka od več domoljubov, potem od koprivniške in metliške čitalnice. Vsak telegram, posebno bratov Slovakov, omladine srbske in Hrvatov je počastil zbor s srčnimi: Slava!

Sedaj naznani prvosednik program ter pové, da je osnovalni odbor iz mnogih razlogov v zadnjem trenutku sklenil, da se o drugi točki, o napravi pravne akademije v Ljubljani ne bo govorilo, da se bo tedaj govorilo:

1. O upeljavi slovenskega jezika v ljudske in srednje šole.
2. O dopolnitvi jugoslovenskega vseučilišča v Zagrebu in
3. O osnovi literarnega društva „Slov. Omladine“.

O 1. točki govori stud. med. Samec tehtno in premišljeno, da ljudske naše šole nikakor ne spolnujejo imenitne svoje naloge. Dokaze temu navaja: šolske knjige, učitelje, ki časi menj umejo slovenski kakor učenci, in učiteljske pripravnice, kjer so učitelji mrzljaki; ljudske šole so, pravi, pri nas semenišča za jezikoslovje, za življenje se v njih skoro ničesa ne stori. V srednjih šolah pa se šopiri še bolj ošabno tujščina, domači učitelji ne najdejo doma kruha, ravnatelj in učitelji smejo kovati paragrafe in prestikavati celo na domu učencem miznice, da bi prav policijski jemali slovenske knjige in časopise, in vlada je to rada gledala. (Tu se oglasi c. kr. komisar g. Hočovar, in pravi da če se je to zgodilo, vlada ravnanja takega nikakor ne odobrava; da so učitelji delali samovlastno. Zbor je to razjasnjenje v dobroklji sprejel.) Govornik pa pristavi gledé na opombo g. komisarja: Faktum je, da se je stikalo po slov. knjigah in časopisih; in da nismo čuli, da bi bil kdo radi tega grajan od vlade. Potem nasvetuje resolucijo:

„Gledé na skušnje in splošno priznanje, da je za napredek in blagostanje vsakega naroda prva in najvažnejša potreba — šola na narodni podlogi t. j. neposredna pot do omike, izrekamo tukaj zbrani slovenski študentje v imenu omike in napredka, da zahtevamo: da se nemudoma ustanové po vsi Sloveniji narodna učilišča, ljudska in srednja, v katerih ima biti učni jezik slovenski. V srednjih učilnicah naj bodo drugi Slovincem potrebni jeziki obligatni.

Resolucijo sprejme zbor enoglasno.

O dopolnitvi jugosl. vseučilišča poprime besedo stud. jur. Oblak. V svojem z občno pohvalo sprejetem govoru dokaže, da mi Jugoslovani smemo,

moremo in moramo tirjati vseučilišče. Med drugim pravi: Avstrijski Nemci imajo štiri vseučilišča v svojem jeziku: v Pragi, v Beču, v Gradcu in v Innsbrucku. Prišteva se torej na eno vižo šolo 1.972.881 glav; nas avstrijskih Jugoslovancev je 3.955.882, pa še enega vseučilišča nimamo. Nemci plačujejo le 19.063.891, mi pa 38.253.378 gl. davkov v starem denarju. Oni dajo v vojaške samó 37.550, mi pa 77.000 mož. Te številke, ki so se v zadnjih časih pač narasle, katerih razmera je pa ostala, v stanu so zbuditi v človeku misel, katero izreči se bojim, ker raji prepričam verigam in zaporu kričeče te številke kot svojo osebo. Občno veselje pa so zbudile besede govornikov, ko je govoril o možih, ki iz rodoljubja po službi pri ministertvu mastnih službah in jih najdejo. Končavši predlaga, da študentovski zbor izreče:

Mi se zlagamo s željo in tirjato naših jugoslovanskih bratov za dopolnitev vseučilišča v Zagrebu.

Sprejme se enoglasno.

Za tretjo točko pa se oglasi potem za govornika stud. phil. J. Jurčič. (Konec dr.)

Pravila

društva za brambo narodnih pravic v Ljubljani.

C. kr. deželna vlada je kakor je že znano, potrdila pravila tega narodnega političnega društva in se glase tako-le:

1. Namen temu društvu je braniti in vresničevati na podlagi temeljnih državnih postav pravice slovenskega naroda, zlasti popolno narodno enakopravnost v vseh razmerah javnega življenja.

2. Sredstva temu društvu bodo:

- a) zbori društvenih udov, v katerih se bodo ne samo načelili političnih, socialnih in narodno-gospodarstvenih vprašanj, temuč tudi o posameznih dnevniških vprašanjih ter djanskih razmerah in dogodkih pogovarjali in sklepali, kako se ima društvo zastaran njih vesti;
- b) sklicevanje narodnih shodov (taborov), drže se dotičnih postavljanih določil;
- c) poskrba za razlaganje znanstvenih in preprostih (popularnih) predmetov;
- d) izdavanje tiskopisov;
- e) sestavljanje in izročevanje prošenj, adres, spomenic in sklepov, ter njih razglašanje po časnikih;
- f) nasvetovanje in podpiranje značajnih kandidatov za razne zastope, ter vedno občenje z izvoljenimi.

3. Društvu sedež je v Ljubljani.

4. Ud društvu je vsak polnoleten avstrijski državljani, kogar v društvo sprejme društveni odbor. Če ta komu sprejem odreče, sme dotični predlog staviti se društvu samemu, ki o njem v prihodnjem zboru svojih udov tajno sklepa brez razgovora.

5. Vsak ud ima pravico udeleževati se vseh društvenih zborov, razgovorov, glasovanj in volitev, postaviti predloge in prevzemati naročila in društvene službe.

Nasproti pa ima tudi vsak ud dolžnost, po svoji moči pospeševati društveni namen, ravnati se po pravilih in sklepih društvenih zborov; ter vsak mesec plačevati po deset krajcarjev a. v. v društveno blagajnico.

6. Voditelj društvu je odbor desetih udov, katere voli društveni zbor vsako leto. Kdor izstopi, smeti ga je spet izvoliti. Odbor izmed sebe izbere prvomestnika, njegova dva namestnika, dva zapisovalca in blagajnika.

7. Odbor sklicuje društvene zборе, izvršuje njihove sklepe in odstopenj daj račun o društvenih novcih.

Da so odborovi sklepi veljavni, mora nazočih biti: prvomestnik ali eden njegovih namestnikov in pet odbornikov.

8. Prvomestnik, in če je on zadržan, eden njegovih namestnikov zastopa društvo na zunaj, in podpisuje z enim zapisovalcem vred vsa naznanila in odprava in imenu.

9. Da društveni zbor veljavno sklepa, mora nazočih biti najmanj dvajset družbenikov.

10. V odboru kakor tudi v društvenih zboraht treba je — da sklep obvelja — nadpolovična večina vseh pričujočih. Le pri volitvah zadostuje tudi podpolovična večina glasov.

11. V razprtijah, nastavih iz društvene zveze, razsoja konečno in veljavno društveni zbor, kateri ima tudi pravico premeniti ta pravila in skleniti društva razpust.

Razpuščenega društva premoženje, ako društvo o tem drugače ne sklenu, pade v last slovenski Matici v Ljubljani.

12. Dokler se društveni odbor po teh pravilih ne izvoli, oskrbuje osnovalni odbor njegova opravila.

Tržške zadeve, po „Primorecu“.

(Tržških okoličanov prošnja do cesarja.)

Ker so se po Trstu nabirali podpisi, naj se narodni okolični batalijon razpusti, in ker je celo mestno svetovalstvo v znani prečudni promemoriji reklo, da je oborožena okolica vedno pretenje mestu, zato so okoličani izročili gosp. deželnemu poglavarju naslednjo prošnjo s 3500 podpisi:

Vaše Veličanstvo!

Narodni batalijon Tržške okolice je stoletja udano in zvesto služil slavnim prednikom Vašega c. kr. Veličanstva, in Vi sami, presvitli naš kralj in cesar, blagovolili ste mu najmilostljivejši izreči Svojo Najvišjo zadovoljnost, ko so zadnji vojni viharji pretresali našo državo. Noben maderž nikoli ni oskrnil njegove udanosti in zvestobe do presvitke cesarske

hiše, tudi v zadnjih žalostnih dogodbah v Trstu se noben ud tega vojaškega krđela v ničem ni zagrešil.

Pri vsem tem tako lojalnem vedenju, pri vsej udanosti in zvestobi do presvitke Vaše krone, začela se je napenjanje neka mala stranka zoper narodni batalijon, ter si prizadeva za nepoštenimi sredstvi, da podkoplje batalijon staro čast, da ga pripravi v nevreden sum pri visoki vladi Vašega c. kr. Veličanstva; celo v mestnem svetovalstvu nekateri govore za to, naj bi se to vojaško krđelo razpustilo in predrzno trdijo, da je vedno žuganje Trstu ta batalijon, ki je tolikrat najlepši red v mestu hranil.

Tako vedenje in nečistih namenov velika žalitev in očito priča, da izvira iz žalostne zmote in nečistih namenov.

Če tudi je Vašemu c. k. Veličanstvu neomenjena udanost in neoskrnjena zvestoba do presvitke krone predobro znana, vendar se ne moremo zastopniki okolice in nje prebivalci vzdržati, da ne bi take britkosti očetenemu sru Vašega Veličanstva potožili in v največji pokornosti prosili:

„Vaše c. kr. apostolsko Veličanstvo blagovoli najmilostljivejši ukazati, da batalijon ostane v vsem tak, kakoršen je zdaj.“

Taka je prošnja vrlih naših okoličanov. Tudi iz mesta se je mislila poslati tej podobna prošnja, ker mesto okoličane jako spoštuje; ogromno podpisov bi se bilo lahko nabralo, ali možje, katerim bi pristovalo to reč v roke vzeti, mislili so menda — sit venia verbo — v svoji malodušnosti, da je to samo okolična zadeva!! Srca, srca, pravega srca nam manjka, dragi naši rojaki!

(Proglas tržškega deželnega poglavarja.) „Enake pravice vsem, postavna svoboda vsacemu!“ izrekel je gospod deželni poglavar v svojem proglasu, ko je stopil namestništvu na čelo. To so gotovo lepe besede, katerim se pokloni vsak, kdor ljubi resnico in pravico, kdor ima srce za človeštvo. Zato se nadajamo, da gospod deželni poglavar s krepko voljo tem besedam življenje vdihne, kajti doslej so enake pravice še zelo neenake in svoboda tudi še v marsičem kalna. Ker gospod deželni poglavar prosi zaupanja in zahteva, naj mu prinesemo odkrito srce, zato smo toliko bolj dolžni odkrivati svoje rane. Odkrito mu tedaj sporočamo, da na Primorskem še ne živijo vsi enakih pravic. Slovenci brez prenehanja že toliko lét kličemo, prosimo, zahtevamo: Vpeljite na slovenski zemlji v šole slovenski jezik, dajte nam uradnike, kateri naš jezik znajo, dopisujte nam iz uradov v našem jeziku! Pa vsi naši klici in prošnje, koliko so izdale? Celò, to malo. A vendar smo preverjeni, da je naravna pravica, in da se nam to dovoli. Da dobimo vsi enake pravice, treba bode šole in urade skoraj popolnoma prestrojiti in to ni kaka malenkost. Z našimi davki, na našo škodo se goje na slovenski zemlji lažje in nemške šole, katere nam našo mladino laščijo in nemčijo, ter narodne odpadnike izgojevajo. Kdo nam more za to jemati, ako nas to boli, da kličemo in prosimo: Dajte nam narodne šole, dajte nam resnično pravico! Enakost vsem, kakor tudi, naj se upelje slovenski jezik v urade na slovenski zemlji; št. 19 osnovni zakon od 21. decembra 1867 nam daje to pravico; vendar je ta pravica še vedno na papirji. Slovenec gotovo nikoli ne bode odrekoval postavam pokorščine, ali krepko in v postavnih mejah se bode vedno bojeval za svoje pravice. Ker je gosp. deželni poglavar stopil v našo sredo „brez predsodkov, brez poprej se navzete mnenja“ ter izgovoril besedo: „Enake pravice vsem!“ zato se nadajamo, da po moči zaceli naše rane.

Dopisi.

Iz Ljubljane 15. avgusta A. (Dijaški zbor; zbor učiteljev; Laibacher Tagblatt in mi.) — O dijaškem tabornu, kateri se je vršil v najlepšem redu, bode prinesli gotovo sami obširno sporočilo, tedaj le nekaj besed. Presrečno nas je veselilo videti v našem mestu zbranih toliko vrlih mladeničev, toliko nadpolnih stebrov naše prihodnosti, ki so vsi enoglasno izrekli, da pot, katero zdaj hodijo nekateri naših rojakov, ni prava in ne more biti. Se ve da bode morda rekel eden ali drugi v svoji modrosti, kaj nas briga to, kar misli in govori mladina, katero smo pitali s tako ljubeznjivimi izrazi. Mi smo mi, drugi naj mislijo kar hoté, naša je le prava. Ali gospoda nije tako in važne so besede, katere so bile govorjene v shodu, naj gledajo naše prvaki, da sami ne predejo niti, koja jih veže v mladino. Gotovo ne bode to na korist niti njim, niti narodu. Premišljevanja vredno je za naše voditelje to, kako je sodila mladina zbrana iz vseh krajev Slovenije njih narodu nekoristno postopanje. Naj ne zapirajo oči tem glasovom misle da v svoji mogočnosti stojé kot skala. Pri ta vihar ki bode odpihal kar je gnjilega in čvrstejšie korenine zasadil na mesto zastarelih.

Komaj je tabor mladine končan, že se naznanja drugi shod, katerega napravijo učitelji 15. sept. v Ljubljani. Dobro! Delati je treba, zbirati se in skupno pomenkovati o eni in drugi stvari, ki nas tlačí, pokazati je treba svetu, da nismo zaspanci, da se gibljemo, da zahtevamo svoje prirojene pravice, da hočemo živeti kakor živé in se veselé svojega bitja drugi narodi ki so srčnejši nego smo mi. Dobro došli tedaj učitelji slovenski. Nadajamo se, da izgled katerega je dala naša vrla mladina najde odziv in da se snide mnogo učiteljev v Ljubljani.

Prva številka „Laibacher Tagblatt“-a je na svitem. Spodtika se kakor smo pričakovali semtertje nad eno in drugo narodno stvarjo in bode menda to tudi delal ta listek dalje. Vjeda se nad „Novicami“ in „Triglavom“, ktera sta rekla, da zoblje iz jasic dispozicijsfondov, ter pri tej priliki navaja konec necega dopisa v „Narodu“ iz Ljubljane, češ da „Slov. Nar.“ ni temisl kakor ta lista. Malo bi nas brigalo, kaj piše ta listič in ali on misli, da res ne mislimo tudi mi kaj enacega, ko bi ne šlo tu za princip. Odkrito vam povem, da tudi jaz in mnogi z menoj ne mislimo da bi celo toliko radeždarne bile nemške in nemškutarske mošnjice, da bi se izdajal dnevnik za 3 gl. to je s kolkom za 6 gl. Ako priznamo resnico našim nasprotnikom, da marsikterikrat ne tišče petic tako pod palcem, kakor naši bogataši

vendar nismo nikakor tako priprosti, da ne bi znali vsaj nekoliko računati koliko velja dnevnik. Vse govorjenje je tedaj zastoj in prazno in prošil bi „Tagblatt“, da to misel registruje, kakor tudi to kar bomo se povedal. Enkrat že smo „Laibacherici“ odločno izrekli, da nikakor ne trpimo, da vtika svoj stari nos v naše prepire, ter rabi glasove iz našega tabora za svoje namene. Ker bode zdaj prevzel ta posel „Tagblatt“ in ker je „neodvisen“ bode gotovo svoj mladi nosk pogumno vtikal v naše stvari, naj mu povemo enkrat za vselej, da iz njegovih ust ne želimo nobene hvale, da protestujemo svečano zoper to, da rabi v svojem nam predobro znanost misli naše besede, ki grajajo včasih domače stvari. Naj kar izbriše rubriko „Stimmen aus der slovenischen Presse“ če hoče navajati le take stvari. Dobro je, da koj ve pri čem je. Toliko za prvikrat. Prosimo za „Empfangsbestätigung“ (potrjilo sprejema) v predalčkih „Tagblatovih.“*)

1z Gorice, 11. avgusta. — Deželni zbori trkajo na vrata. Dan za dnevom se bliža čas, ko se imajo naši poslanci v posvet zbrati in nam morda milejšo prihodnost odkleniti. Zares, veselili se moramo tega časa, pa se tudi dostojno na-nj pripravljati. In kako se mi za naše zore pripravljamo? Vsak naj na to vprašanje po svoji vesti odgovori. Tukajšnji Italijani ne držijo križem rok, marveč pridno delajo na vso moč, da bi si v tem tako važnem času novih pravic priborili in Slovence popolnoma pod se spravili. Obrnili so svoje oči tudi na tukajšno gimnazijo, ki je bila do sedaj Slovincem med vsemi primorskimi najbolj vgodna. Prvič so svoj srd razlili nad grščino in v listu, ki ga izdaja tukajšnja kmetijska družba, našli, koliko ur se morajo učenci šestih razredov v šoli in doma s tem „malovrednim jezikom“ mučiti. Zato so sklenili v dež. zboru tirjati, da se ta jezik na naši gimnaziji odpravi. A za nas Slovence še veliko važnejše reči sedaj pripovedujejo. Pravijo namreč, da bodo Italijani v dež. zboru vse žile napenjali, da se Goriška gimnazija kot Koprška „poitaljanči“ in mesto nemškega jezika italijanski kot učni jezik upelje. Gorje nam, če se to vresniči! Taka enakoparnost tedaj vlada po Goriškem, kjer izmed 210.000 preb. 150.000 Slovencev stanuje! — Slavni deželni zbor! ki imaš slovensko večino**), pazi toraj, kaj se pred tvojimi očmi godi in pomagaj nam, ako ne, poginemo v morji pozabljenosti.

Iz Gorice se sicer v vse slovenske liste mnogo dopisuje, pa vsak naše stanje raji hvali kot graja, tako da bi človek mislil, da se nam res dobro, predobro godi, a temu, žalibože, ni resnica. Če kdo le nekoliko v naše mesto pokuka, prepriča se kmalo o nasprotni resnici. Zatoraj deželni zbor! pomagaj nam in pazi, kaj naši sovražniki zoper nas kujejo. V té stavimo vse upanje, na tebi je ležeča prihodnja naša sreča in naše blagostanje.

Telegrami prvemu slov. taboru:

1. V Zagrebu 8. avgusta 1868, dr. V. Žarniku v Ljutomeru: Državni in deželni zbori so za nas mrtvi, cela politična akcija slovenskega naroda prešla je v narodne tabore; srčni pozdrav sedanjemu prvemu slov. taboru. Zagrebški Slovenci.

2. V Karlovcih v Srijemu 7. avgusta dr. A. Klemenčiču: Zdravo! Rodoljubnim zbranim rojakom, govornikom in voditeljem naroda mnogaja lieta! Slava Slovincem!

Profesori: Žitek, Zima, Peklar.

3. V Celji 9. avgusta 1868. Odboru ljut. tabora. Tebe, prvi slovenski tabor, ki se za pravice naroda poganjaš, ima v mislih in pozdravlja vsak domoljub. Bog daj srečo, da vspešno plemenito nalogo izvršiš. Celjska čitalnica.

4. Rakek na notrajskem Kranjskem 9. avgusta 1868. Narodnemu taboru v Ljutomeru:

Srčni pozdrav narodnjakom podpirajočim narodne pravice, zahtevajočim izobraženje naroda na narodni podlagi.

Prebivalci slovenske cerkniške doline.

5. V Gracu 9. avgusta 1868. Slov. taboru:

Dragi bratje! Društvo „Slovanska beseda“ v Gracu Vas srčno pozdravlja, zbrane mile brate slovenske. Prepričani, da prvi slovenski tabor, pri katerem smo zbrani v duhu vsi Slovani, se izvrši na korist in slavo našega naroda, vam izrečemo iskreno „živio!“ „na zdar!“

Cenek Chocholovšek, predsed.

Politični razgled.

Beustov govor slabo sadje nosi, vsaj za tiste, kateri se ž njim slagajo in katerim je bil namenjen. Da so ogerski listi svoje glasove povzdignili proti stari avstrijski politiki, ktera je le za Nemčijo živela, naznanili smo že v zadnjih listih. Dunajski plačani časniki zdaj ne poznajo ni mere ni konca v svoji jezi proti vsemu, kar ni ravno zraslo v glavi kacega liberalnega ministra. „Presse“, o kateri je znano, da služi neposredno g. Beustu in njegovim politikom, se je vsled tega spravila nad Ogre, Čehe, Poljake, Tirince, da celo Ljutomerski tabor in „prihodnja Slovenija“ jej kali njeni žolč, ktereza brez premisleka meče okoli sebe, in naenkrat tudi pri Ogrih najde, kar je dozdej tolikokrat hvalila ali pa vsaj zamolčala, ker bi bila morala ob enem tudi cislajtansko vlado kregati. Ali ni smešno, če „Pr.“ ki se ni mogla navpiti, naj se proti Čehom strogo s pravednostjo itd. postopa, ktera je nasveto-

vala celo posadni stan za vso Česko, zdaj naenkrat zagleda pezdil v ogerskih očeh in razsodena kliče: „Zmožnost politične pravde napravljati se je pri Magjarih tako popolnila, da bi jih marsikteri Bachovec zavidati smel.“ O Slovincih in njihovi skupini pravi oziraje se na ljutomerski tabor: „Če gre magjarska brezumna smelost tako daleč, da se hoče magjarski državni zbor postaviti za izvrševalca vseh tirjatev, kar jih je hrvaški deželni zbor stavil leta 1861, moramo se pripraviti, da postanejo peštanski politikarji v kratkem zagovorniki vseh protestov, ktere zdaj slovenski taborji sipljejo na ustavno stranko. Kakor znano so tedaj (1861) Hrvati zahtevali, da se jim vtelesijo kosi Istrije, Koroške, Kranjske in Štirke. Ne moremo toraj razumeti, zakaj bi Magjari zdaj rogovilili le zaradi Dalmacije, ko bi ob enem tirjali vso „prihodnjo Slovenijo“, morebiti tudi Dunaj, ktereza je Mat. Korvinus privojstvoval, bi bilo to, kar se pravi pošteno usta odpreti... Mi dobro vemo in bomo vprihodnjic natančneje dokazali, da se v marsikterih peštanskih krogih podpirajo prizadetja Cislajtanijsko federalistično razdobi in da ta podpora ne velja samo Dalmaciji“ itd. Kader nam „Pr.“ da dokazila za federalistično podporo prinese, objavili jih bomo od pike do pike.

V deželnih zborih bodo ali bi vsaj radi tirjali, da imajo poslanci priseči na decembersko ustavo. Kdor bi ne hotel priseči zgubil bi svoje poslanstvo. Tako bi se vlada res prav z malimi stroški znebila opozicije v deželnih zborih.

Kupčijsko ministerstvo je izdelalo in zdaj drugim ministerstvom v pretres izročilo osnovno postavo o skupni mornarski zastavi. Skupno avstrijsko zastavo smejo imeti ladije, katerih je vsaj tretji del lastnina avstrijskega državljana.

Razglašena je zdaj postava, kako je zadržavati in odvracati živinska kužna bolezen.

Pravosodna organizacija bo po besedah vladinih listov še enkrat toliko novec stala, kakor politična; prihranilo se pa tudi pri tej ne bo celo nič.

Deželnim zborom se bo predložila nova postava o realnih šolah, po katerih dobodo realke 7 razredov in izpite zrelosti, vsak deželni jezik mora biti učni jezik. Delni zbori bodo zasedali do konca septembra.

Zdanji c. k. namestnik v Trstu feldmaršallejtnant Möring je isti mož, ki je kratko pred revolucijo l. 1848. pisal v vsej Avstriji prepovedano knjigo „sibilinske bukve“, v ktere je brezobzirno razkrival propalost vseh razmer avstrijskega vladovanja. Navdušen pa je bil z Giskrom vred l. 1848. v Frankfurtu za nemški poklic Avstrije. Kaj ko bi ga bil prijatelj Giskra zaradi tega poslal v Trst, ki kakor ne italijanski tudi slovanski ne sme biti temuč nemški?

Prijubljeni c. k. namestnik v Dalmaciji, general b. Filipovič, za ktereza so Dalmatinci brez vspeha pri cesarji prosili, je zapustil 10. avgusta Dalmacijo. Pri odhodu se je vse drug družega prehitevalo skazati odhajočemu svojo ljubezen in sočutje. Ne le uradniki in častniki, ampak mnogo srenjskih deputacij iz dežele, kupčijska zbornica, neitalijanska stranka in odličnejši meščani so ga spremljali od namestnije do ladije. Zadnje dni je prišlo več sto brzojavnih pozdravov, ktere so poslane srenje, društva, duhovništvo in veljavni zasebniki, ker se obče pripoznava, da je bilo malo namestnikov, ki bi imeli za Dalmacijo bolj poštene namere, ki bi bili bolj priljudni, tako blagomiselnosti in brez pristranske naklonjenosti.

13. t. m. je imelo honvedsko društvo v Pešti burno sejo. Predsednik Klappa je nasvetoval, naj bi društvo nehalo. navet se je zavrgel, zato pa pridno nasprotovalo sedanjí vladi in demonstratevalo za nezadovoljno levico drž. zbora.

Te dni se je bil v Skadru vnel krvav boj med Turki in krščani, ktere so prvi tlačili in zatirali. Turško vojaštvo je posredovalo; mrtvih in ranjenih je precej.

Na Českem se je zadnje dni prepovedal učiteljski zbor v Pragi, ljudski tabor „na Džbáne“, ljudski tabor v „Sodeslavu“, društvo „Slovanska lipa“ v Močebostu. Preiskave proti obiskovalcem prejšnjih taborov se pridno nadaljujejo. 33. številka „Hum. listi“ se fiskovali, tako tudi „Nar. Pokroka“. Administrator in dva črkostarca časnika „Delnik“ sta morala pred preiskovalno sodnijo, da bi ovadila necega dopisnika.

„Ind. Belg.“ naznanja, da se je pri shodu pruskega in ruskega vladarja v Švalbachu zelo vterdilo prijateljstvo med Prusijo in Rusijo.

„Dz. Pozn.“ pripoveduje, da se je v Petersburgu vrlo ojačila stranka ki hoše sporazumljenje s Poljsko. Po programu te stranke bi se Poljska administrativno zopet ločila in dobila svojo avtonomijo, kakor za časa Vielopolskega, bi se Poznansko zamenjalo s Prusko za druge kraje, bi se poljska velika posestva zopet dala v poljske roke in bi se dovolila posebna poljska vojska.

Kapelnik,

ki bode „Ljubljansko godbo“ vodil in godce v vsakoršnih instrumentih uril, se vzame v službo proti primernemu plačilu. — Prošnje z dokazi potrebne muzične izurjenosti in znanja slovanskega jezika prejme do 1. septembra t. l.

Odbor Ljubljanske godbe.

Listnica vredništva in opravištva.

Ker smo čuli, da nekteri gg. naročniki list ali pozno ali sicer neredno dobivajo, da se jim kaka številka izgublja, prosimo, da se nam brž vsaka taka nerednost v nepečatenem in nefrankovanem lističu naznani, da bomo pozvedeli kje je vzrok tega nereda, da se popravi. — Tiste gg. naročnike, kateri naročila niso ob pravem času ponovili, prosimo, da to storé ali naznanijo, da niso več prejemniki.

Dunajska borza od 17. avgusta.

5% metalike 58 fl. 40 kr.	Kreditne akcije 211 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 58 fl. 40	London 114 fl. 10 kr.
5% narod. posojilo 62 fl. — kr.	Srebro 112 fl. 75 kr.
1860 drž. posojilo 84 fl. 10 kr.	Cekini 5 fl. 39 kr.
Akcije narod. banke 780 fl. — kr.	

*) O tej zadevi hočemo v enem prihodnjih listov kratko besedo govoriti. Zakažni „Tagblatt“ v predal: „Stimmen aus der slov. Presse“ vzela tudi kar naš ljubljanski q-korespondent misli o ljudski omiki in o ljudskem listu „Tagbl.“? Vr.

**) Kakor je „Domovina“ lani povedala, sedi v goriškem deželnem zboru (brez č. g. nadškofa) 10 Slovencev, 9 Italijanov in 2 Nemca. Pis.